

# Istir



# Contents

Igpewun-a1Ka peg-apul ni Rayna Basti ki Hari Aswiru	2
	2
	2
	3
	3
	3
	3
3Neyimu ne rayna si Istir	3
	4
	4
	4
	4
5Ka pegpangabangan ni Murdikay te Hari	5
	5
5Ka pegbebentaan ni Haman ne egguleen ka me Hudiyu	5
	5
	6
	6
	6
	6
7Migpabulig si Murdikay ki Istir	7
	7
	7
	8
	8
8Ka peggendiye ni Istir te sinabeng te Hari	8
	8
	8
	8
9Ka pegbebentaan ni Haman te peggimatey ki Murdikay	9
	9
9Ka pegpabantug te Hari ki Murdikay	9
	9
	9

10

10

10

10

10Ka peggimatey ki Haman10

11

11

11

11

11

11Ka pegnangen te me Huidiyu ne egpasukulen11

12

12

12

12

12

13Ka pegpangimatey te me Huidiyu te me kuntere dan13

13

13

13

14

14Ka pegsahakeen ne egngaranan te Purim14

14

14

15Ka kabantug enni Hari Aswiru wey ni Murdikay15

15

Ka guhuren meytenged ki  
**Istir**  
Igpewun-a

**K**a seini ne baseen, migpangguhud meyitenged te sabeka ne Hudiyu ne engngaranan ki Istir. Neyitabu seini dengan te timpu ne si Hari Aswiru pad ka migmandu diye te inged ne engngaranan te Pirsya. Neyimu si Istir ne rayna ni Hari Aswiru liwan ki Rayna Basti te migsupak kandin. Ne due degma sabeka ne etew ne engngaranan ki Haman ne egkeupian ne eggule te me Hudiyu, piru pinaahi te kabulut ni Istir wey te geyinawa rin te me karumaan din, nekeisip sikandin ne egpangabangan din ka me karumaan din eyew kene sikandan egpatey.

**N** ahuhud man-e kayi ka kaligkatan te sahakeen te me Hudiyu ne engngaranan dan te Purim. Te sika ne sahakeen, egsumsumanen te me Hudiyu ke immenu sikandan te migluwas te Manama ligkat te kuntere dan ne si Haman. Ka nenasulat te seini ne baseen Ka pegkeyimu ni Istir ne rayna 1:1–2:23 Ka peglelalis ni Haman 3:1–5:14 Ka peggimatey ki Haman 6:1–7:10 Ka pegpangimatey te me Hudiyu te me kuntere dan 8:1–10:3

Ka peg-apul ni Rayna Basti ki Hari Aswiru

<sup>1</sup> Dengan ne timpu, due sabeka ne Hari ne engngaranan ki Aswiru. Migmandu sikandin te 127 ne prubinsya, puun te Indiya taman te Itiyupiya. <sup>2</sup> Te seeye ne timpu, diye ka trunu rin te palasyu rin ne diye te Susa, ka iney ne siyudad.

<sup>3</sup> Te igkatelu e ne leg-un te pegmandu ni Hari Aswiru, migsahakeen sikandin para te langun ne me upisyal din wey me suluhuanen. Te seeye ne pegsahakeen, migtambung degma ka me pangulu te me sundalu diye te Pirsya wey te Midiyan, ka me talahuren, wey ka me gubirnadur te me prubinsya. <sup>4</sup> Seled te hen-em ne bulan ka pegsahakeen. Te seeye ne timpu, impapitew rin kamenu karakel ka karatuan din te palasyu su eyew egkakita ka kabantug din wey ka katelesan te migharian din.

<sup>5</sup> Pegkeimpus dutu, migpasahakeen e man-e ka Hari para te langun ne matig-Susa, meyaman ma wey se egkaayu-ayu. Seled te pitu ne aldew ka seeye ne pegsahakeen wey diye himuwa te lama te palasyu te Hari ne impamulaan te me kayu wey me bulak. <sup>6</sup> Ne ka pinamulaan, indayan-dayanan te me maangkag wey meilem ne me kurtina ne inggiketan te me lubid ne ubi se batek ne subla ne mahal. Ne impaniyukan ka lubid te derakel ne me pelata ne sising ne insanggat diye te sungkaleg ne batu ne engngaranan te marmul. Due mallayat ne pinnuuwan ne inggimu puun te bulawan wey me pelata, wey impaneehan ka lama te me batu ne marmul, pirlas, wey te duma pad ne mahal ne me batu. <sup>7</sup> Ne diye ipangitis ka me inumen te nakalkalasi ne me ubab ne bulawan, wey dakel amana ka binu ne imbehey te Hari diye te me etew. <sup>8</sup> Ware egkatamanan te peg-iinum su insuhu ma te Hari ka me suluhuanen din ne egparumdumaan ka igkeupii te me etew.

<sup>1</sup> + 1:1: Ist 4:6.

9Te seeye ne timpu, migpasaha-keen degma ka asawa te Hari ne si Rayna Basti diye te palasyu para te me malitan.

10Te igkapitu e ne aldew, nahale ka Hari tenged te peg-inum-inum din. Sikan naa ka insuhu din ka pitu ne kinapun ne me suluhuanen din ne ensi Mauman, Basata, Harbuna, Bagata, Abgata, Sitar, wey si Karkas,<sup>11</sup> ne igpeuyan diye te tangkaan din si Rayna Basti ne egpasaluuben te kuruna. Ne iyan din tuyu su eyew egkakita te me etew wey te me upisyal ka katelesan te rayna su amana ne mateles ne egtengtengan.<sup>12</sup> Piru te ingkahiyen e te me suluhuanen si Rayna Basti meytenged te suhu te Hari, mig-apul sikandin. Tenged dutu, nabelu amana ka Hari.

13Ne due me talagtambag te Hari ne matagseb ne me etew ne egkatu te me balaud wey me batasan dan. Seeye naa, impeumew rin sikandan sumale te nabatasan din ke due egusayan.<sup>14</sup> Sikandan ensi Karsina, Sitar, Admata, Tarsis, Maris, Marsana, wey si Mamukan, ka pitu ne mabantug ne upisyal te Pirsya wey Midiyan. Sikandan degma ka labew ne me etew wey egkasalihan din.<sup>15</sup> Miginsaan din sikandan, “Sumale te balaud te Pirsya, nekey ma ka eleg ne eggimuwen diye te ki Rayna Basti su ware sikandin migpalintutuu te suhu ku pinaahi te me suluhuanen ku?”

16Ne migkahi si Mamukan diye te Hari wey diye te me upisyal, “Kene ne diye de te keykew nakasale si Rayna Basti, ke kene, minsan degma kayi te kanami te me upisyal nu wey te

langun ne etew diye te langun ne prubinsya ne migmanduan nu.<sup>17</sup> Su ka inggimu rin, egkanengnengan iya te langun ne malitan, ne puun due, egde-deehen dan e ka me iglukes dan su egkahi ma sikandan, ‘Migsuhu ka Hari ne igpeuyan diye te kandin si Rayna Basti, piru ware sikandin migpalintutuu.’<sup>18</sup> Ne kuntee ne aldew, ka me malitan ne kayi te Pirsya wey diye te Midiyan ne nakarineg te inggimu te rayna, egpangguhuran dan e ka me iglukes dan meytenged dutu. Ne puun kayi kenad egtahud ka me malitan te me asawa ran, sikan naa ka egkabbelu e degma ka me iglukes dan kandan.<sup>19</sup> Ke igkeupii nu, Mahal ne Hari, peuyan ka te suhu ne si Rayna Basti kenad egpakaatubang keykew. Ne igsulat naa sika ne eggimuwen ne balaud te Pirsya wey diye te Midiyan su eyew kene egkabalbalawan. Ne ka katenged te rayna, igbehey e diye te duma ne malitan ne meupiya pad kandin.<sup>20</sup> Sikan naa ke igpakapatahe e ka suhu diye te langun ne me prubinsya ne migmanduan nu ne subla ne maluag, egtahuren te langun ne me malitan ka me iglukes dan, meyaman ma wey se egkaayu-ayu.”

21Nakapahale te Hari wey te langun ne me upisyal ka seeye ne tambag, wey intuman din ka langun ne ingkahi ni Mamukan.<sup>22</sup> Ne migpeuyan sikandin te me sulat diye te langun ne prubinsya ne nasakup din, sumale te kandan ne me linalahan wey pegsulat. Ka tahu te sulat, migkahi ne ka tagse lukes ne nakaasawe e, keilangan ne iyan egpangulu diye te baley rin.

Neyimu ne rayna si Istir

2Te ware naluhey, neulian e si Hari Aswiru ka nabelu. Nasuman-

suman din e ka langun ne neyimu ni Rayna Basti, wey ka suhu ne insulat din meytenged kandin. <sup>2</sup> Ne migkahiyen sikandin te me talagtambag kandin, “Mahal ne Hari, keilangan ne egpepamitew ka te me mateles ne mengebay. <sup>3</sup> Keilangan ne eg-alam ka te me upisyal te langun ne prubinsya ne sakup te migmanduan nu. Ne sikandan ka eg-uyan te langun ne mateles ne mengebay diye te ugpaan te me asawa te Hari kayi te Susa, ka iney ne siyudad. Iyan egpatanguwen kandan si Higay, ka kinepun ne lukes, wey keilangan ne egpeyimasaran ka me mengebay. <sup>4</sup> Ne ka mengebay ne igkeupii nu, iyan egkeyimu ne rayna ne igliwan ki Rayna Basti.”

**N** akapahale seeye te Hari wey intuman din ka seeye ne tambag.

5Ne due sabeka ne Huidiyu diye te Susa ne enggaranan ki Murdikay. Anak sikandin ni Hair, ne anak ni Simii ne anak ni Kis, ne kabuhalan ni Binhamin. <sup>6</sup> <sup>2</sup> Matig-Hirusalim si Murdikay wey sabeka sikandin te seeye se neuripen te Hari te Babilunya ne si Nibukadnisar. In-uyan sikandan diye te Babilunya duma ki Huwakim ne Hari te Huda te timpu ne natalu sikandin ni Nibukadnisar. <sup>7</sup> Ne due atebey rin ne si Istir ne ka ngaran din te Hibruwanen si Hadasa. Amana ne mateles sikandin wey meupiya ka lawa rin. Te neilu e sikandin te iney wey amey, inlitan e sikandin ni Murdikay iling te malehet ne anak din.

8Te impatahe e ka suhu te Hari, masulug ne me mengebay ka inlibulung diye te Susa. Ne in-uyan degma

si Istir diye te palasyu te Hari wey impatangu ki Higay ka talagtangu te me malitan. <sup>9</sup> Ne amana ikahale wey ikeupii ni Higay si Istir. Puun dutu, impeyimasaran din e si Istir wey imbehayan te meupiya ne pegkeen, wey imbehayan pad man-e te pitu ne suluhuanen ne me malitan ne in-alam din puun te palasyu te Hari. Ne diye ipeugpe ni Higay ensi Istir te amana ne meupiya ne sinabeng diye te ugpaan te me asawa te Hari. <sup>10</sup> Ne ware ipataha ni Istir ka tribu rin wey ke hentew ka me suled din su impanagtahaan ma sikandin ni Murdikay te kene seini igpepangguhud. <sup>11</sup> Ne tagse aldew, diye egbaye-baye si Murdikay te egkatangkaan te ugpaan te me asawa te Hari, eyew egkanengnengan din ke nekey e ka egkeula-ula ni Istir.

12Imbaluhuwan ka lawa te tagse mengebay te mahal ne lana ne enggaranan te mira seled te hen-em ne bulan, wey ka seup man-e ne hen-em ne bulan, imbaluhuwan sikandan te me peemut. Pegkapenga te sabeka ne leg-un te peggimmimasad dan, eggingume e ka timpu ne ka tagse sabeka egpaatubangen e diye te ki Hari Aswiru. <sup>13</sup> Ne egtuhutan ka tagse sabeka kandan ne egsaluub ke nekey ka igkeupii rin te timpu ne eg-atubang e sikandin te Hari. <sup>14</sup> Ne wey e eggendiye sikandin ke egpangilumkilum e. Te pegkapawe, diye sikandin eg-uyana te igkarangeb ne ugpaan te me asawa te Hari ne migmanduan ni Saasgas ne sabeka ne kinepun ne lukes. Ne iyan de egpakalibed diye te Hari ka seeye se igkeupii rin wey igpeumew.

<sup>2</sup>+ 2:6: 2Har 24:10-16; 2Kru 36:10.



15Ne miggingume e ka timpu ne iyan e eggendiye te Hari si Istir, ka anak ni Abihail ne anggam ni Murdikay ne miglitan kandin. Ware sikandin migbuyu te minsan nekey angin e te intambag ni Higay<sup>3</sup> kandin. Ingkeupii si Istir te langun ne nakakita kandin.<sup>16</sup> In-uyan si Istir diye te ugpaan ni Hari Aswiru te igkasapulu ne bulan ne enggaranen te Tibit, igkapitu seeye ne leg-un te pegmandu din.<sup>17</sup> Te pegginguma ni Istir diye, ingkeupii sikandin te Hari labew te langun ne malitan wey ingkatelesi sikandin labew te langun ne mengebay. Nataman, ingkurunaan e te Hari si Istir wey inggimu e sikandin ne rayna liwan ki Basti.<sup>18</sup> Nataman, migpasahakeen e man-e ka Hari te dakel para te langun ne upisyal din wey te langun ne suluhuanen din eyew te pegpasalamat din ki Istir. Migsuhu man-e ka Hari te ware trabahu te intiru ne migmanduan din te seeye ne aldew, wey masulug pad man-e ka impandasag din.

Ka pegpangabangan ni Murdikay te Hari

19Te igkarangeb e ne peglibulung te me mengebay, diye migpinnuu si Murdikay te gumawan te ugpaan te Hari.<sup>4</sup> <sup>20</sup> Te seeye ne timpu, ware de due ipataha ni Istir ka tribu rin wey ke hentew ka me suled din su impangtahaan ma ni Murdikay te kene egpepangguhuren. Intuman ni Istir seeye iling te pegtuman din kandin te deisek pad sikandin.

21Ne due daruwa ne kinepun ne ensi Bigatan wey si Tiris ne talagbantey te gumawan te sinabeng te

Hari. Sikandan se daruwa nabelu te Hari wey migbebentaan ne eggimatayan dan sikandin. Te seeye ne timpu diye migpinnuu si Murdikay te gumawan te palasyu.<sup>22</sup> Piru nanengnengan ni Murdikay ka pegbebentaan dan, wey ingguhud din seeye diye ki Rayna Istir. Ne ingguhud e degma seeye ni Istir diye te Hari wey ingguhud din degma ne si Murdikay ka migpangguhud kandin meytenged kayi.<sup>23</sup> Te natahaan te Hari ne malehet ka narineg din, impabitin din e ensi Bigatan wey si Tiris. Ne puun dutu, migsuhu ka Hari ne igpasulat din seeye diye te Libru ne Sulatanan te Neneyitabu.

Ka pegbebentaan ni Haman ne egguleen ka me Hudiyu

3Te ware naluhey, intimulan e te Hari ka katenged ni Haman ne anak ni Hamidata ne kabuhalan ni Agag. Neyimu sikandin ne labew te langun ne upisyal ne дума rin.<sup>2</sup> Ka langun ne upisyal te Hari ne diye te gumawan te palasyu, migpanimbuel diye te ki Haman eyew te pegtahud kandin, su migsuhu ma ka Hari meytenged kayi. Piru si Murdikay, kene mule egpanimbuel kandin.<sup>3</sup> Ne nataman, mig-insaan e si Murdikay te дума ne me upisyal te Hari ne diye te gumawan te palasyu ke mania te kene sikandin epgalintutuu te suhu te Hari.<sup>4</sup> Ne migtabak si Murdikay, "Hudiyu a". Ne tagse aldew, eg-insaan dan ded sikandin ke mania te kene sikandin epgalintutuu te suhu te Hari, piru ware din sikandan sahipaa. Ne puun due, migguhuran dan e si Haman meytenged kayi su eyew egkaneng-

<sup>3</sup> + 2:15 Te Hibruwanen: Si Higay, sabeka ne suluhuanen te Hari ne talagtanggu te me malitan.

<sup>4</sup> + 2:19 Su diye ka pinnuuwan te me pangulu ke due eggusayen dan.

<sup>5</sup> + 3:4 Te seeye ne timpu, amana igkeepes ka me Hudiyu te kene ne me Hudiyu.

nengan dan ke egbalaharen din naan de due ka batasan din. <sup>5</sup> <sup>5</sup> Ne migpangebhel-ebhel ka langet ni Haman te pegkakita rin ki Murdikay te ware migpanimbuel te pegtahud kandin. <sup>6</sup> Te natahaan din ne Hudiyu si Murdikay, kene sikandin egkeupian ne si Murdikay re ka egpeyimatayan din, ke kene, migbebentaan sikandin ne egguleen egpangimatayi ka langun ne Hudiyu ne nasakup ni Hari Aswiru.

7Te igkasapulu wey daruwa (12) ne leg-un te pegmandu ni Hari Aswiru, te an-anayan ne bulan ne enggaranan te Nisan, migsuhu si Haman ne eggimuwen ka pegpintut-pintut eyew egkekerew ke ken-u eggimuwa ka implanu rin, wey enggaranan te “pur” ka inggamit dan te pegpintut-pintut. Ne ka naalam, igkasapulu wey tatelu (13) ne aldew te igkasapulu wey daruwa (12) ne bulan ne enggaranan te Adar.

8Ne migkahiyen ni Haman si Hari Aswiru, “Due sabeka ne tribu ne nekegsuwey-suwey kayi te inged ne migmanduan nu wey mig-ugpe diye te langun ne prubinsya. Ka kandan ne me balaud, ware nekeg-iling te duma ne me tribu wey ware dan tumana ka balaud nu, Mahal ne Hari. Ne kene egpakameupiya keykew ke egbalaharen nu re sikandan. <sup>9</sup> Ke igkeupii nu, Mahal ne Hari, eggimu ka perem te suhu ne egguleen egpangimatayi sikandan langun. Ne ke eggimuwen nu seini, egbayad a te minilyun ne seleppi. Ne diye igtahu ka sika ne seleppi te tahuanan te seleppi te Hari.”

10Ne puun due, inluung e te Hari ka sising din ne igpirma wey imbehey rin e diye te kuntere te me Hudiyu ne si Haman ne kabuhalan ni

Agag ne anak ni Hamidata. <sup>11</sup> Ne migkahiyen te Hari si Haman, “Kene nud weila sika se seleppi ne igbayad nu piru himuwa nu red ka igkeupii nu diye te kandan.”

12Te igkasapulu wey tatelu (13) ne aldew te an-anayan ne bulan, impeumew e ni Haman ka me talagsulat te Hari wey impasulat din kandan ka sabeka ne pegpataha. Ka seeye ne pegpataha, insulat sumale te linalahan te tagse prubinsya wey te kandan ne paahi te pegsulat. Ne impeuyan dan e diye te langun ne pangulu, gubirnadur, wey diye te me upisyal. Ne iyan in-uyan ka ngaran ni Hari Aswiru te pegsulat kayi wey intuasan seini te sising din. <sup>13</sup> Ka seeye ne me sulat, in-uyan te me talagdulong diye te langun ne me prubinsya ne nasakup ni Hari Aswiru. Ne seeye, migpataha te keilangan ne egguleen egpangimatayi ka langun ne Hudiyu, bate ma wey ke buyag, lagkes ka me malitan wey ka kabatbataan, seled te sabeka re ne aldew. Ne igkasapulu wey tatelu (13) ne aldew seeye te igkasapulu wey daruwa (12) ne bulan ne enggaranan te Adar. Ne keilangan degma ne egpangahawen ka langun ne kasangkaan dan. <sup>14</sup> Ne ka tagse prubinsya, impamehayan te kupiya te seeye ne sulat ne igpepangguhud diye te langun ne keet-etawan eyew egpakaandam para te sika ne aldew.

15Ne ka me insuhu te Hari, sahuhone ne nangipanew ka eggendiye te me prubinsya, wey impataha degma ka seeye ne suhu diye te Susa, ka iney ne siyudad. Ne migiinun ka Hari wey si Haman, taheed mule te egkasamuk e ka matig-Susa.

Migpabulig si Murdikay ki Istir

4Te pegkanengnengi ni Murdikay meytenged te suhu ne egguleen egpangimatayi ka me Hudiyu, inggisi din e ka kumbale din wey migsaluub te saku <sup>6</sup> wey migbubukbuk te abu diye te ulu rin te pegpeila te pegkalaggew wey peglungku din. Ne miggendiyad e te taliware te siyudad ka egpandalawit. <sup>2</sup> Piru diye de sikandin nataman te gumawan te palasyu te Hari su ware ituhut ne due egvaluub te saku ne egseled te seeye ne gumawan. <sup>3</sup> Ka me Hudiyu diye te langun ne prubinsya ne neumaan te suhu te Hari, amana miglungku wey migsinehew wey migpandalawit. Migpuasa sikandan wey ka kasuluhan kandan, migsaluub te saku wey miggi-bat diye te abu.

4Te napangguhuran e si Istir te me suluhuanen din ne malitan wey te me kinapun ne lukes ne talagtameng kandin meytenged te inggimu ni Murdikay, amana sikandin nalaggew. Ne puun due, impeuyanan din e si Murdikay te kumbale ne igpaliwan te in-saluub din ne saku, piru ware kua se-eye ni Murdikay. <sup>5</sup> Nataman, impeumew e ni Istir ka kinapun ne lukes ne suluhuanen te Hari ne enggaranan ki Hatak ne in-alam ne egpatanguwen kandin. Ne impeendiye din te ki Murdikay eyew egnengneng ke nekey ka egpuunan ke mania te eggenendue sikandin. <sup>6</sup> Ne miggendiyaan e ni Hatak si Murdikay diye te plasa te siyudad ne egkatangkaan te gumawan te palasyu. <sup>7</sup> Ne migpangguhuran e ni Murdikay si Hatak te langun ne neyitabu diye te kandin, minsan ka seleppi ne insaad ni Haman ne igtahu diye te tahuanan te seleppi te

Hari ne igbayad te peggimatey te langun ne Hudiyu. <sup>8</sup> Ne imbehayan man-e sikandin ni Murdikay te kupiya te suhu te Hari ne impataha diye te Susa ne migkahi te egpangimatayan ka langun ne Hudiyu. Imbehey rin se-eye diye te ki Hatak su eyew igpakita wey igpasabut diye te ki Istir su eyew egpepanganayanen sikandin diye te Hari wey egpepeyid-u-hid-uwen para te me karumaan din ne me Hudiyu. <sup>9</sup> Ne miglibed e si Hatak diye te ki Istir wey impanguhud din e diye te kandin ka langun ne ingkahi ni Murdikay. <sup>10</sup> Ne impalibed e man-e ni Istir si Hatak diye te ki Murdikay wey egpakahiyan te seini, <sup>11</sup> “Ka langun ne suluhuanen te Hari wey ka keetawan diye te me prubinsya ne sakup te migmanduan din, nakataha te seini ne balaud: emun ke due egparani te Hari ne ware ipeumew, eggimatayan, angin e ke egkayawen te Hari ka tuked din ne bulawan. Ne sikeddiey, wara a ipeumew te Hari seled e te tatelu ne pulu (30) ne aldew.”

12Te nahuhuran e si Murdikay te impalalag ni Istir, <sup>13</sup> migpakahiyan din e man-e si Istir, “Kene nu sumsumana ne egpakaalihu ka te egkeula-ula te langun ne Hudiyu tenged su duen ka mig-ugpe te palasyu te Hari. <sup>14</sup> Emun ke egpeeneng-eneng ke re te seini ne timpu, lein e ka egpangabang te me Hudiyu, piru sikeykew, egpatey ka дума te me suled nu. Su kema ke iyan nu ingkeyimu ne rayna te seini ne timpu su eyew egpakapangabang ka te me karumaan nu.”

15Ne migpanahe e man-e si Istir ne egpakahiyan si Murdikay, <sup>16</sup>

<sup>6</sup>+ 4:1 Iyan igpasabut kayi ka meitem wey egdehes ne manggad ne inggimu puun te bulbul te kambing ne igsaluub te timpu te peglungku wey ke eg-inniyug naa te sale.

“Libulunga nu ka langun ne Hudiyu kayi te Susa wey puasa kew para keddi. Kene kew keen wey inum seled te tatelu ne aldew wey karusileman. Egpuasa a degma дума te me suluhua-nen ku ne me malitan. Pegkeimpus due, eggendiya ad te Hari minsan supak seini te balaud, ne iyan e balahad ke eggimatayan a.”

17Sikan naa ka miggipanew e si Murdikay wey intuman din ka langun ne suhu ni Istir.

Ka peggendiye ni Istir te sinabeng te Hari

5Te igkatelu e ne aldew te pegpuasa rin, migkukumbale e si Istir te kumbale din te rayna wey migseled e te palasyu. Ne diye sikandin migsasindeg te lihawangan te maluag ne sinabeng te Hari, ne ka trunu te Hari egpakatangke te gumawan. Te seeye ne timpu, diye iya migpinnuu ka Hari te trunu rin. <sup>2</sup> Te pegkakita rin ki Rayna Istir, nahale sikandin wey ingkayew rin ka tuked din ne bulawan diye te kandin. Sikan naa ka migdani-rani si Istir ne miggen-gen te pupul te tuked te Hari. <sup>3</sup> Ne mig-insaan sikandin te Hari, “Nekey-a ka igkeupii nu, Rayna Istir? Nangeni a ke nekey su igbehey ku keykew minsan pad ka baad te karatuan ku.”

4Ne migtabak si Istir, “Emun ke igkeupii nu, Mahal ne Hari, eggingat-gaten ku sikaniyu ki Haman ne egtambung kangkuwa te dakel ne innilutu ne in-andam ku para kaniyu.”

5Ne migsuhu ka Hari te suluhua-nen din, “Paragdahawa nu si Haman peendiniya eyew egkatuman ney e ka

igkeupii ni Istir.” Ne dutu, migtambung en iya ka Hari wey si Haman te dakel ne innilutu ne in-andam ni Istir.

<sup>6</sup> Ne taheed te egpangiinum sikandan te binu, mig-insaan e man-e te Hari si Istir ne miggenendue, “Nekey bes iya ka igkeupii nu? Inangen nu su igbehey ku keykew minsan pad ka baad te karatuan ku.”

7Ne migtabak si Istir, “Ka igkeupii ku iyan seini, <sup>8</sup> ke igkahala a nikeykew, wey ke igkeupii nu ka pegbehey keddi te egbuyuen ku, Mahal ne Hari, egtambung kew perem ki Haman te dakel ne peggilutu ne eg-andamen ku kaaselem. Te sika ne timpu, ignangen kud ke nekey ka egbuyuen ku keykew.”

Ka pegbebentaan ni Haman te peggimatey ki Murdikay

9Nahale-gale amana si Haman te pegawe din diye te dakel ne peggilutu te seeye ne aldew wey meupiya ka suman-suman din. Piru migpangebel-ebel ka langet din te pegkakita rin ki Murdikay ne migpinpinnuu diye te gumawan te palasyu ne ware migsasindeg eyew te pegtahud kandin wey ware naalde. <sup>10</sup> Piru intigkel re ni Haman ka pegkeetew rin wey miguli e. Te pegginguma rin diye te kandin, inlibulung din ka me alukuy rin wey ka asawa rin ne si Saris. <sup>11</sup> Ne migpeggasal e si Haman meytenged te katelesan te me karatuan din, wey te kasulug te anak din ne me lukes, wey te imbehey kandin te Hari ne katungdanan ne labew te langun ne дума ne upisyal wey suluhua-nen te Hari. <sup>12</sup> Migkahi pad man-e si Haman, “Sikeddiey re ka imparuma ni Rayna Istir te Hari diye te dakel ne peggilutu ne in-andam din. Ne kaase-

lem, ingginggat ad man-e duma te Hari. <sup>13</sup> Piru sika se langun, kene egpakapahale keddi ke egkakita ku pad ka Hudiyu ne si Murdikay ka egpinpinnuu diye te gumawan te palasyu te Hari.”

14Ne migkahi ka asawa rin wey ka me alukuy rin, “Peyimu ka te bitinanan te etew ne daruwa ne pulu wey tatelu (23) ne mitrus ka katikang. Ne kaaselem naa te maselem, hangyua nu ka Hari ne igpabitin due si Murdikay. Pegkapenga rue, egkahale kad ne egduma te Hari diye te dakel ne peggilutu.”

N ahale si Haman te me tambag, purisu migpeyimu e sikandin te bitinanan.

Ka pegpabantug te Hari ki Murdikay

6Te seeye ne karusileman, ware nakalipereng ka Hari. Impaangey rin ka Libru ne Sulatanan te Neneyitabu te pegmandu din, wey impabasa rin diye te tangkaan din. <sup>2</sup> Ne nabasaran diye ka pegsumbung ni Murdikay meytenged te pegbebentaan enni Bigatan wey ni Tiris te peggimatey te Hari. Sikandan ka daruwa ne kinepun ne suluhuanen dengan te Hari ne tagtameng te gumawan te sinabeng din. <sup>3</sup> Ne mig-inse ka Hari, “Nekey-a ka in-unag ne nakapabantug ki Murdikay tenged te neyimu rin?”

N e migtabak ka me suluhuanen te Hari, “Ware.”

4Ne mig-inse e man-e ka Hari, “Hentew-a ka sika te lama?”

T e seeye ne timpu, sikan pad migseled si Haman diye te lama te palasyu eyew ehangyu te Hari ne igpabitin si Murdikay diye te impeyimu rin ne bitinanan. <sup>5</sup> Ne migkahi ka me suluhuanen te Hari, “Si Haman ma sika se migsasindeg sika te lama.”

N e migkahi ka Hari, “Palasura niyu sikandin.”

6Purisu migseled e si Haman wey mig-insaan te Hari, “Nekey-a ka eggimuwen ku diye te etew ne igkeupii ku ne egpabantuhen?”

N e migkahi si Haman diye te geyinawa rin, “Hentew buwa ka igkeupii te Hari ne egpabantuhen? Sikeddiey iya seini.”

7Sikan naa ka migtabak si Haman te Hari ne miggenendue, “Ka etew ne igkeupii nu ne egpabantuhen, Mahal ne Hari, <sup>8</sup> keilangan ne egpasaluuben te kumbale nu ne nahamit nud, wey egpeunturen man-e te kudde nu ne egpamalungpungan. <sup>9</sup> Keilangan ne sika se egsaluub wey egpeuntud kandin, sabeka ne talahuren ne upisyal nu, wey sikandin ka egtuyuk te kudde ne egtale diye te plasa te siyudad. Te sasangan sikandan ne eggipanew, egbalbalukan sikandin ne eggenendue, ‘Iling kayi ka egkeula-ula te etew ne igkeupii te Hari ne egpabantuhen!’ ”

10Ne nataman, migkahiyan e te Hari si Haman, “Na, kua nu apasi ka kumbale ku wey kudde, wey himuwa nu diye te Hudiyu ne si Murdikay ka ingkahi nu. Egkakita nu sikandin diye

te gumawan te palasyu ka egpinpinuu. Ne kene nu ma kalingawi te egtuman ka langun ne ingkahi nu.”

11Ne puun dutu, in-angey e ni Haman ka kumbale wey kudde te Hari wey impakumbalaan din e si Murdikay. Impeuntud din e man-e sikandin te kudde ka egtale te plasa te siyudad. Te sasangan sikandan e ka eggipanew, migbalbalukan e si Haman ne miggenendue, “Iling kayi ka egkeula-ula te etew ne igkeupii te Hari ne egpabantuhen!”

12Nataman, miglibed e si Murdikay diye te gumawan te palasyu, ne si Haman mule mig-apas mig-uli diye te kandan ne migbubunbun te ulu tenged te pegkeyilew rin. <sup>13</sup> Ne puun dutu, migpangguhuran din ka asawa rin ne si Saris wey ka me alukuy rin meytenged te neyitabu kandin. Ne migkahi ka me talagtambag kandin wey ka asawa rin, “Egkabunsuran kad egkaawei te geem tenged ki Murdikay. Huidiyu sikandin, purisu kene nud egkaleig-leig sikandin, ne iyan nud guna ka egkareeg.”

Ka peggimatey ki Haman

14Te sasangan pad ne egmahuhurey ensi Haman, nangingume e ka me kinepun ne suluhuanen te Hari ne migdagdahew mig-angey ki Haman peendiye te dakel ne innilutu ne in-andam ni Istir.

7Ne dutu, migtambung e man-e ka Hari wey si Haman te dakel ne peggilutu ne in-andam ni Istir. <sup>2</sup> Te igkarangeb e ne aldew, te sasangan e sikandan ka eg-iinum te binu, miginsaan e man-e te Hari si Istir, “Nekey

bes iya ka egbuyuen nu Rayna Istir? Nangeni a su igbehey ku keykew minsan pad ka baad te karatuan ku.”

3Ne migtabak ka rayna, “Ke ingkahala a nikeykew wey ke igkeupii nu, Mahal ne Hari, pangabangi a wey ka karumaan ku, <sup>4</sup> su imbelegye key e eyew egguleen egpangimatayi. Emun ke perem ke imbelegye key su eyew igpeuripen de ka me lukes wey me malitan, kena ad perem egpakiglalag pad keykew meytenged kayi su kene ma ne eleg sika ne igbanggew keykew.”

5Ne migkahiyen ni Hari Aswiru si Istir, “Hentew-a sika se eggimu te iling due, wey hendei sikandin kuntee?”

6Ne migtabak si Istir, “Kuntere ney sikandin! Nekey naa si Haman sika se mareet se batasan!”

N aaldek amana si Haman diye te tangkaan te Hari wey diye te rayna. <sup>7</sup> Ne migsasindeg ka Hari tenged te subla ne langet din ne mig-awe e dutu wey miggendiyad te plasa te palasyu. Piru migpalunggehaat de mule si Haman ka egpeyid-u-hid-u ki Rayna Istir ne kene de perem sikandin egpeyimatayan te Hari. <sup>8</sup> Nataman, miglibed e ka Hari diye te dakel ne peggilutu. Ne dutu, nakita rin si Haman ka mig-usengul diye te malayat ne pinnuwan ne migpinnuwan ni Istir. Ne migkahi ka Hari, “Ew, egbalbalayen nu bes ka rayna kayi te tangkaan ku, seled te palasyu ku!”

T e peglalag te Hari kayi, sahuhune ne migbunbunan e te me kinapun ne suluhuanen te Hari ka ulaula ni Haman. <sup>9</sup> Ne due sabeka ne kinapun ne suluhuanen te Hari ne enggaran ki Harbuna ne migkahi, “Duen e degma intahahe ni Haman diye te marani te baley rin ne egbitinan ki Murdikay te nakapangabang te Hari. Ne daruwa ne pulu wey tatelu (23) ne mitrus ka katikang.”

N e migkahi ka Hari, “Diye niyu bitina si Haman!”

10Purisu imbitin dan e sikandin diye te inggimu rin ne egbitinan perem ki Murdikay. Nataman, neulian e ka Hari te kabelu din.

Ka pegnangen te me Hudiyu ne egpasukulen

8Te sikan de iya ne aldew, imbehey e ni Hari Aswiru ki Istir ka langun ne ki Haman ne kuntere te me Hudiyu. Migpanugtulan e degma ni Istir ka Hari ke igmenu rin si Murdikay. Ne puun dutu, impeumew e te Hari si Murdikay. <sup>2</sup> Ne inluung te Hari ka igpamirma rin ne sising ne inggawi din diye ki Haman wey imbehey rin e diye ki Murdikay. Nataman, si Murdikay e ka inggimu ni Istir ne taglagtangu te me karatuan ni Haman.

3Ne migpakiglalag e man-e si Istir te Hari, ne mig-usengul diye te paa rin wey migpeyid-u-hid-u ne migsinehew ne kenad igpabulus ka mareet ne imbentaan ni Haman ne kabuhalan ni Agag ne iyan ka peggule te me Hudiyu. <sup>4</sup> Ingkayew te Hari ka tuked din ne bulawan diye te lenged ni Istir, wey migsasindeg si Istir <sup>5</sup> ne migkahi,

“Ke igkeupii nu, Mahal ne Hari, wey ke igkahala a nikeykew wey ke in-isip nu ne malehet seini, egsuhu ka perem te pegbalew-balew te suhu ni Haman ne anak ni Hamidata ne kabuhalan ni Agag. Migsuhu si Haman te peggule te me Hudiyu ne nangugpe te langun ne prubinsya ne sakup te migmanduan nu. <sup>6</sup> Ne egpakaantus e naa ne egpitew te karumaan ku wey me suled ne egguleen egpangimatayi?”

7Ne migkahian e te Hari ensi Rayna Istir wey si Murdikay ka Hudiyu, “Pamineg kew. Impabitin kud e si Haman tenged te mareet ne imbentaan din kaniyu te me Hudiyu, wey imbehey kud e keykew, Istir, ka langun ne kandin. <sup>8</sup> Ne himu kew kuntee te suhu ne egpakameupiya kaniyu te me Hudiyu. Ne iyan niyu uyana ka ngaran ku te pegsulat kayi wey tuusi niyu te sising ku, su minsan nekey ne kasulatan ne puun te Hari wey natuusan te sising din, kenad iya seini egkabalbalawan.”

9Seeye naa te igkararuwa ne pulu wey tatelu (23) ne aldew te igkatelu ne bulan ne enggaran te Sibana, impeumew ka me talagsulat te Hari wey impasulat kandan ka langun ne guhuren ni Murdikay meytenged te me Hudiyu. Igpeendiye seeye ne me sulat te me Hudiyu, me gubirnadur, me pangulu, wey te me upisyal te 127 ne prubinsya, ligkat te inged ne Indiya peendiye te Itiyupiya. Insulat seeye sumale te linalahan te me etew te tagse prubinsya wey te kandan ne paahi te pegsulat, wey inlagkes e degma ka linalahan te me Hudiyu. <sup>10</sup> Ne iyan in-uyan ka ngaran ni Hari Aswiru te pegsulat dutu wey intuusan te sising din. Ne impeuyan seeye te

me talagdulong te sulat ne eg-untud te memeyal-iyal ne kudde te Hari.

11Pinaahi te seeye ne me sulat, intuhutan te Hari ka me Hudiyu te tagse siyudad ne eglibulong eyew te pegngilam. Egkaayun ne egguleen dan te pegpangimatey ka due me pangniban ne eglusud kandan puun te minsan hendei ne nasud wey ke prubinsya naa. Egkaayun degma ne iglagkes dan te peggimatey ka me malitan wey me bate, wey egpakapangahew man-e sikandan te me kasangkaan dan. <sup>12</sup> Ne sumale te sulat, eggimuwen seeye te me Hudiyu ne diye te langun ne prubinsya ne sakup te migmanduan ni Hari Aswiru, te igkasapulu wey tatelu (13) ne aldew te igkasapulu wey daruwa (12) ne bulan ne enggaranan te Adar. <sup>13</sup> Ka tagse prubinsya, impamehayan te kupiya te seeye ne sulat wey impepangguhud diye te langun ne keet-etawan eyew egpakangilam ka me Hudiyu te me kuntere dan wey egpakasukul sikandan te sika ne aldew. <sup>14</sup> Tened te suhu te Hari, miggaan-gaan nanligkat ka me talagdulong te sulat ne nanguntud te memeyal ne me kudde te Hari. Ne seeye se suhu te Hari, impatahe e degma diye te Susa, ka iney ne siyudad.

15Nataman, migsaluub e si Murdikay te kumbale te Hari ne meilem wey maangkag, wey migkukuruna sikandin te dakel ne bulawan wey migkukuyumbu te mahal ne kumbale ne ubi se batek. Ne miglihawang e sikandin ka mig-atubang te Hari, ne amana nahale-gale wey migmanguleyi ka me etew diye te siyudad te Susa. <sup>16</sup> Nakalene-lene e ka geyinawa te me Hudiyu wey amana sikandan nahale-

gale, wey intahud e sikandan te me etew. <sup>17</sup> Ne tagse siyudad wey prubinsya ne egkeumaan te suhu te Hari, egkahale-gale amana ka me Hudiyu diye, wey miggimeley sikandan wey migsahakeen. Ne masalig degma ne me etew ne migkahi ne Hudiyu kun sikandan su naalde e te me Hudiyu.

Ka pegpangimatey te me Hudiyu te me kuntere dan

9Te igkasapulu wey tatelu (13) ne aldew te igkasapulu wey daruwa (12) ne bulan ne enggaranan te Adar, seeye ka aldew ne egkatuman e ka suhu te Hari. Te sika ne aldew, mig-iman-iman ka me kuntere te me Hudiyu ne egkatalu ran e sikandan, kunaleg te sikandan bes de iya nasi ka egkatalu te me Hudiyu. <sup>2</sup> Miglibulong ka me Hudiyu diye te me siyudad ne nangugpaan dan diye te langun ne prubinsya ne nasakup ni Hari Aswiru. Impangimatayan dan seeye se egdereet perem kandan, wey ware nakasukul kandan su nenaalde ka langun ne me etew kandan. <sup>3</sup> Ne minsan ka langun ne upisyal te me prubinsya, ka me gubernadur, wey ka me upisyal te Hari, migpangabang e te me Hudiyu tened su naalde sikandan ki Murdikay. <sup>4</sup> Su dakel e se katened ni Murdikay diye te palasyu te Hari, wey nekeempet ka kabantug din te langun ne prubinsya. Ne nanasiasian pad migdakel ka geem din. <sup>5</sup> Ne inggule pangimatayi te me Hudiyu ka me kuntere dan pinaahi te kampilan, wey inggimu ran ka igkeupii ran diye te mig-ehet kandan.

6Ne minsan diye te Susa, ka iney ne siyudad, due lalimma ne gatus (500) ne lukes ne neyimatayan dan. <sup>7</sup> Ne nalagkes e te neyimatayan ensi



Parsandata, si Dalpun, si Aspata, <sup>8</sup> si Purata, si Adaliya, si Aridata, <sup>9</sup> si Parmasta, si Arisay, si Ariday wey si Baysata, <sup>10</sup> ka sapulu ne anak ne lukes te kuntere te me Hudiyu ne si Haman ne anak ni Hamidata. Piru ware pangahawa te me Hudiyu ka me kasangkapan te me kuntere dan.

11Te sikan de ne aldew, impang-guhuran dan ka Hari te kasuluhan te me etew ne impangimatayan diye te Susa, ka iney ne siyudad. <sup>12</sup> Ne migkahiyen te Hari si Rayna Istir, “Nekeyimatey ka me Hudiyu te lalimma ne gatus (500) ne etew kayi re te Susa, wey impangimatayan dan degma ka sapulu ne anak ni Haman. Ne nekey bu pad man-e ka inggimuran diye te duma ne prubinsya? Na, kuntee, nekey pad ka egbuyen nu? Nangeni a su igbehey ku keykew.”

13Ne migtabak si Istir, “Ke igkeupii nu, Mahal ne Hari, tuhuti nu pa ka me Hudiyu kayi te Susa ne egabey pad kaaselem eggimu te iling te inggimuran te seini ne aldew. Ne ipabitin nu pa sika se me lawa te sapulu ne anak ni Haman diye te bitinanan.” <sup>14</sup> Sikan naa, migsuhu ka Hari ne eggimuwen ka inhangyu ni Istir. Impataha ka suhu diye te Susa, wey imbibitin e ka me lawa te sapulu ne anak ni Haman. <sup>15</sup> Te igkasapulu wey hep-at (14) ne aldew te bulan te Adar, miglibulung e man-e ka me Hudiyu diye te Susa. Te sika ne aldew, nekeyimatey pad man-e sikandan te tatelu ne gatus (300) ne lukes, piru ware dan pangahawa ka me kasangkapan dan.

16-17Te igkasapulu wey tatelu (13) ne aldew te bulan te Adar,

miglibulung degma ka duma ne me Hudiyu ne diye te me prubinsya eyew te pegsukul te me kuntere dan. Ne nekeyimatey sikandan te pitu ne pulu wey lalimma ne libu (75,000) ne kuntere dan, piru ware dan pangahawa ka me kasangkapan dan. Te igkasapulu wey hep-at (14) ne aldew, nangimeley e sikandan ne migsahakeen ne amana nahale-gale. <sup>18</sup> Piru ka me Hudiyu ne diye te Susa, migpangimatey mule sikandan te igkasapulu wey tatelu (13) ne aldew peendiye te igkasapulu wey hep-at (14) ne aldew. Te igkasapulu wey lalimma (15) ne aldew, henden pad sikandan nangimeley wey migsahakeen ne amana nahale-gale. <sup>19</sup> Ne puun due, ka me Hudiyu ne diye nangugpe te me bariyu, insuman suman dan ne mahal ne aldew ka igkasapulu wey hep-at (14) ne aldew te bulan te Adar. Sika ne aldew ka peggale-gale, pegsahakeen, wey pegparasadasahey.

Ka pegsahakeen ne enggaran te Purim

20Ne insulat ni Murdikay ka langun ne neyitabu, wey impeuyanan din te me sulat ka langun ne Hudiyu ne diye te me prubinsya ne nasakup ni Hari Aswiru, minsan mariyu wey ke marani. <sup>21</sup> Impanpanayan din sikandan ne egsumsumanen te tagse leg-un isip mahal ne aldew ka igkasapulu wey hep-at (14) ne aldew peendiye te igkasapulu wey lalimma (15) ne aldew te bulan te Adar. <sup>22</sup> Su te sika ne me aldew, napangabangan sikandan puun te me kuntere dan. Ne sika degma ne bulan ne naliwanan te kahale ka pegkalaggew ran, wey naliwanan te pegpasalamat ka peglungku dan. Purisu sika ne me aldew, eleg ne egsahakeen wey eggale-gale,

wey egmabegbehayey wey egdasag te egkaayu-ayu. <sup>23</sup> Intuman te me Hudiyu ka impaney-paney ni Murdikay ne igpabulus te tagse leg-un ka nabunsuran dan e ne pegsahakeen.

24Su ka kuntere te langun ne me Hudiyu ne si Haman ne anak ni Hamidata ne kabuhalan ni Agag, miglélalis ne egpangimatayan sikandan. Migpintut-pintut sikandin eyew egkekerew te peggule kandan, wey engngaranan te “pur” ka inggamit din te pegpintut-pintut. <sup>25</sup> Piru nahuhuran ka Hari meytenged dutu. Ne migpasulat e ka Hari te suhu meytenged te mareet ne planu ni Haman eyew egkaliberan sikandin. Seeye naa, imbitin e si Haman дума te me anak din ne lukes. <sup>26</sup> Ne puun dutu, ingngaranan dan e seeye ne me aldew te Purim ne egpuun te lalag ne “pur”. Ne tenged te insulat ni Murdikay wey te langun ne neulaula ran, <sup>27</sup> migpasabutey ka me Hudiyu ne egsumsumanen dan seeye se daruwa ne aldew te eleg ne timpu te tagse leg-un, wey kene dan eglingawan peendiye te me kabuhalan dan wey te langun ne egkeupian ne egkeyimu ne Hudiyu. <sup>28</sup> Ka daruwa ne aldew ne engngaranan te Purim, keilangan ne egsumsumanen te langun ne kabuhalan te me Hudiyu, wey te tagse pamilya ne diye te langun ne prubinsya, wey diye te langun ne siyudad. Keilangan ne kene sika eg-engkeran wey egkalingawan te egginguma ne me kabuhalan te me Hudiyu.

29Nataman, migsusulat e man-ensi Rayna Istir ne anak ni Abihail

wey si Murdikay eyew egkapamalehetan ne malehet ka sulat ni Murdikay meytenged te Purim. <sup>30</sup>

Impeuyan ka seeye ne sulat diye te langun ne Hudiyu ne nangugpe diye te 127 ne prubinsya ne sakup te migharian ni Hari Aswiru. Te seeye ne sulat, mig-iman-iman ensi Murdikay wey si Rayna Istir ne egmeupiya perem ka peg-ugpe te me Hudiyu, <sup>31</sup> wey migsuhu sikandan ne igpasumsuman te me etew te eleg ne timpu ka me aldew te Purim. Igpasumsuman seeye kandan peendiye te me kabuhalan dan iling te pegsumsuman dan te me aldew te pegpuasa wey te peglungku ne in-uyunan dan. <sup>32</sup> Ka suhu ni Rayna Istir ne iyan migpamalehet te batasanen dan meytenged te Purim, nasulat diye te sabeka ne baseen.

Ka kabantug enni Hari Aswiru wey ni Murdikay

10Ne migsuhu si Hari Aswiru ne keilangan ne egbayad te buhis ka langun ne sakup din, minsan ka diye te isla te dahat. <sup>2</sup> Ne nasulat diye te Sulatanan te me Guhuren te me Hari te Pirsya wey Midiyan ka langun ne inggimu te Hari pinaahi te geem wey te karesen din. Nasulat man-e diye ka meytenged te kabantug ne imbehey rin ki Murdikay. <sup>3</sup> Su egpakasinsinundul ka katungdanan ni Murdikay te katungdanan te Hari. Neyimu sikandin ne talahuren wey amana igkeupii te me karumaan din ne me Hudiyu, su migpakannekal sikandin para te keupianan te me karumaan din wey te meupiya ne pegugpe te langun ne keet-etawan din.